

Бахмацька Х. О.

*студентка 4 курсу спеціальності «Туризм»,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,
e-mail: bakhmatskaKO@krok.edu.ua*

Уварова Г. Ш.

*к. пед. н., доцент, доцент кафедри туризму,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,
e-mail: hannaus@krok.edu.ua,
ORCID: 0000-0001-7867-6092*

Одним з основних елементів туристичного потенціалу будь-якої території є туристичні ресурси. Ресурси-це не тільки основа для створення туристичного продукту, проектування маршрутів, а й мотиваційна підстава для їх вибору туристами. Складовими туристичної привабливості ресурсів є їх природно-рекреаційна, історико-культурна та інша цінність, а також естетичність, збереженість, унікальність.

Проблемі дослідження туристичних ресурсів, у тому числі й унікальних, присвячені роботи багатьох вітчизняних вчених: Бейдика О. О., Любіцевої О. О., Мальської М. П., Матвійчук Л. Ю. та ін.). За твердженням Матвійчук Л. Ю. унікальність туристичних ресурсів-це їх надзвичайність, винятковість, рідкісність, неповторність [1].

До унікальних природних туристичних ресурсів слід віднести насамперед об'єкти природно-заповідного фонду України: національні природні парки (НПП), біосферні заповідники, заказники, парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва та ін. Крім того, унікальними природними ресурсами також є особливі за морфологією і будовою форми рельєфу, незвичні і рідкісні за походженням озера, живописні каньйони, печери та інші надзвичайні природні об'єкти [2].

У результаті проведеного аналізу встановлено, що області України насичені різноманітними природними унікальними ресурсами, які є основою для прокладання туристично-краєзнавчих маршрутів. Найбільш інтенсивно ці ресурси використовують у турах по Україні в областях Карпатського, Подільського, Столичного районів та у Північному Причорномор'ї (табл. 1) [3, 4]. Серед туристичних об'єктів, які є найбільш популярними, озеро Синевир, Кришталева печера, Дністровський і Бузький каньйони, Олешківські піски, водоспад Шипот та ін. [2].

Усі зазначені в таблиці та інші унікальні об'єкти, включені до туристичних маршрутів. Так, популярними маршрутами для туристів-любителів природи у Закарпатській області є маршрути «Природні парки Закарпаття» та «Чудеса Закарпаття». Туристи в Івано-Франківщині віддають перевагу маршрутам проєкту «52 вікенди на Івано-Франківщині», серед яких: «Карпати-зелене серце України», «Карпатський трамвай і Скелі Довбуша», «Сходження до озера Несамовите» тощо [3]. У Львівській області діють близько 150 туристичних маршрутів [5]. Незважаючи на те, що найбільш традиційними є подорожі до Львова, значний інтерес у гостей області викликають й природно-екологічні маршрути, зокрема «Долина диких тюльпанів і слід снігової людини», «У гори до Тростяна», «Розточчя заповідне» та ін. Популярними маршрутами на Буковині є прогулянки до скель Протяті камені та Соколине око. Окрім відвідування цих унікальних пам'яток природи, туристам пропонують прогулянки до Смугарських водоспадів, випробувати себе у скелелазінні або дюльфері.

Значну кількість туристичних маршрутів Поділлям з відвідуванням унікальних природних об'єктів пропонує туроператор «Відвідай».

Таблиця 1. Унікальні природні об'єкти в областях України

Назва районів	Назва областей	Приклади унікальних природних об'єктів	Кількість внутрішніх туристів, осіб, 2021 р.
Карпатський	Закарпатська	Водоспад Шипіт Озеро Синевір Долина нарцисів	547
	Івано-Франківська	Скелі Довбуша, Озеро Несамовите	583
	Львівська	Долина диких тюльпанів, Сколівські Бескиди, Урицькі скелі	818
	Чернівецька	Протяті камені та Соколине око	114
Північне Причорномор'я	Миколаївська	Мигійські пороги, Бузький Гард Актівський каньйон	208
	Одеська	Тарутинський степ, Дунайський біосферний заповідник	929
	Херсонська	Асканія Нова, Озеро Сиваш Олешківські піски	489
Подільський	Вінницька	Іллінецька астроблема, Печерські пороги	155
	Тернопільська	Русилівський каскад, Гіпсові печера Дністровський каньйон	121
	Хмельницька	Подільські Товтри, Водоспад Бурбун Печера Атлантида	159
Столичний	Житомирська	Скелі у с. Дениші, Кам'яне село	63
	Київська та м. Київ	Голосіївський НПП, Васильківські Карпати, Богуславські граніти	130+656
	Чернігівська	Беремицьке, Мезинський НПП	66

Джерело: складено авторкою за [3, 4]

Реалізуючи проєкт «Мандруй Україною», розробники турів знайомлять туристів з печерами, найвищими рівнинними водоспадами України, Дністровським каньйоном, унікальними Подільськими Товтрами.

Дивують туристів природні уніками Миколаївщини: скелі, каньйони, Гранітно-Степового Побужжя та Бузький Гард. У Мигії до послуг туристів тролей над Радоновим озером, рафтинг Мигійськими порогами, сплави на байдарках, каяках і катамаранах, роул-джампінг та екологічні екскурсії [6].

У 2021 році у Херсонській області до вже відомих туристичних маршрутів природними об'єктами, додали маршрут «Здиваш Сиваш», який зайняв друге місце у номінації «Регіональний прорив року» престижної туристичної премії «Ukraine Tourism Awards 2021» [7]. Цей маршрут знайомить з унікальним озером Сиваш, самовиливним джерелом артезіанських вод та культурно-історичними об'єктами.

У Київській області у 2020 році сформовано 10 туристичних маршрутів, до яких увійшли усі найбільш цінні природні локації [8]. Унікальні природні об'єкти Житомирської і Чернігівської областей включені переважно у маршрути вихідного дня. Значна кількість туристично-краєзнавчих пішохідних і веломаршрутів пропонується для учнівської молоді.

Отже, в результаті проведеного дослідження з'ясовано, що на територіях більшості областей України є значна кількість природних унікальних об'єктів. Вони є своєрідними

туристичними магнітами не тільки регіонального, а й загальнодержавного і міжнародного рівня. Ці об'єкти відвідуються переважно внутрішніми туристами.

Унікальні природні ресурси перебувають на особливому режимі охорони, що певною мірою обмежує доступ до них. Обмеження доступності до таких ресурсів визначається їх реальною пропускнуою спроможністю, рівнем припустимого антропогенного навантаження, сезонними та іншими умовами. Тому, при організації турів до унікальних об'єктів, необхідно враховувати особливості доступності з метою збереження їх неповторності й для майбутніх поколінь туристів.

Список використаних джерел

1. Матвійчук Л. Ю. Теоретичні основи типології та специфіки туристичних ресурсів. *Економіка. Управління. Інновації*. 2011. №1 (5).
2. Таран В. В., Уварова Г. III. Унікальні туристичні ресурси України: оцінка і перспективи використання // Держава, регіони, підприємництво: інформаційні, суспільно-правові, соціально-економічні аспекти розвитку: зб. матер. III Міжнародної конференції. Київ: Університет «КРОК», 2021. URL: <https://conf.krok.edu.ua/SRE/SRE-2021/paper/view/854>
3. Унікальні природні пам'ятки України: 33 перлини. URL: https://ua.igotoworld.com/ua/article/1138_unikalnye-prirodnye-dostoprimechatelnosti-ukrainy.htm
4. Офіційний сайт ДАРТ. URL: <https://www.tourism.gov.ua/statistic>
5. На Львівщині діє 150 туристичних маршрутів. URL: <https://dyvys.info/2013/07/29/na-lvivschyni-dije-150-turystichnyh-marshrutiv/>
6. Найпопулярніші місця Миколаївщини. URL: <https://lowcost.ua/mykolaiv-region-guide/>
7. Туристичні маршрути та локації на Херсонщині. URL: <https://khersonci.com.ua/public/58636-turistichni-marshruti-ta-lokaciyi-na-hersonshini.html>
8. Топ-10 маршрутів: туристичні перлини Київщини від КОДА. URL: <https://poglyad.tv/top-10-marshrutiv-turystichni-perlyny-kyyivshhyny-vid-koda-article>